

(/)

🏠 (/) > Kirke og religion (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Da danskerne ville omvende verden

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/sveriges-cistercienserklostre>)

Da danskerne ville omvende verden

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1972

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/da-danskerne-ville-omvende-verden>)

t (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på <http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/da-danskerne-ville-omvende-verden>)

in (<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/da-danskerne-ville-omvende-verden&title=>)

Daniel Henschen

Da danskerne ville omvende VERDEN. Historien om missionsbevægelsen

GADS FORLAG. 281 s. Rigt ill. 349,95 kr.

Af Poul Ulrich Jensen

Den danske missionsbevægelse har hidtil ikke fyldt særlig meget i historieskrivningen, selv om den både er en vigtig del af vores koloniale fortid og gennem en lang periode var en af de mest omfattende organiserede former for kontakt med verden uden for Europa og USA. Daniel Henschen, der er historiker og ph.d. med speciale i den danske missionsbevægelses historie, har nu givet en indgående beskrivelse af perioden, da danskerne ville omvende verden. Den koloniale ekspansion, der også gjorde den dansk-norske konge til hersker over ikke-kristne folkeslag, blev med den nye religiøse strømning, pietismen, begyndelsen på en missionsindsats i 1700-tallet. Den blev lagt i fastere rammer, da præsten Bone Falck Rønne i 1821 tog initiativ til oprettelsen af Det Danske Missionselskab, der ifølge vedtægterne skulle virke til kristendommens udbredelse blandt "vilde og barbariske Folkeslægter".

Den målsætning fik vind i sejlene med den europæiske kolonialismes fremmarch, hvor England i 1858 overtog størstedelen af Indien, og Kina samme år underskrev en kontrakt, der gav den kristne mission favorable arbejdsbetingelser. Missionselskabet fik i 1860 ny formand, præsten Christian Kalkar, der for alvor fik organiseret det danske missionsarbejde og indledt et samarbejde med missionsorganisationer i Norge og Sverige. Desuden kom nye initiativer til, da nordmanden Lars Olsen Skrefsrud og danskeren Hans Peter Børresen i slutningen af 1860'erne etablerede en missionsstation i det nordindiske Bengalen blandt folkeslaget santalerne. De søgte forgæves om optagelse i Det Danske Missionselskab (DMS), der valgte at koncentrere sig om Sydindien, men med hjælp fra forskellige støttekomitéer blev Santalmissionen oprettet i 1877. Formanden og en stor del af medlemmerne var grundtvigianere, medens den anden store kirkelige retning, Indre Mission, i 1890 fik det absolutte flertal i DMS. Den hidtil mandsdominerede mission fik i 1900 et kvindeligt modspil med oprettelsen af Kvindelige Missions Arbejdere. Her ved århundredeskiftet havde de danske organisationer i alt 30 udsendte missionærer fordelt på Indien, Kina og Mellemøsten, men også det indre af Afrika var en kommende arbejdsmark.

Missionsstationerne, der havde bestået af en kirke og en skole, blev efterhånden udvidede med hospitaler og i nogle tilfælde mulighed for oplæring af den lokale befolkning i landbrug eller håndværk. På det hjemlige plan blev missionsarbejdet særdeles synlig gennem bøger, tidsskrifter, pamfletter, foredrag og ikke mindst store missionsudstillinger, der gav et hidtil ukendt indblik i fjerne egne og folkeslag. I 1920'erne nåede den danske missionsbevægelse sit højdepunkt med o. 100.000 medlemmer, men herefter meldte krisetegnene sig. Medlemstallet begyndte at stagnere, de markante lederskikkelser fra det store opsving døde, og kirken og religionens betydning var i det hele taget for nedadgående i Mellemligstiden. 2. verdenskrig satte også stærke begrænsninger for missionsarbejdet, men efter dens afslutning dukkede nye muligheder op. Populære missionsudstillinger trak besøgende i et antal, der mindede om 1920'ernes storhedstid, og Kristeligt Dagblad kunne i 1948 slå fast, at der aldrig havde været så stor forståelse for missionsarbejdets betydning som nu.

Men store forandringer var på vej, for hidtidige kolonier krævede selvbestemmelse, og mange selvstændighedsbevægelser havde en negativ holdning til kristen mission. I Kina blev den under kulturrevolutionen fuldstændig afbrudt, medens den fik lov at fortsætte i Indien på grund af indsatsen for sundhed og uddannelse. Der tegnede sig efterhånden et klart billede af tilbagegang og stagnerende hjemlig opbakning, og selv om missionærerne var blandt de relativt få danskere, der havde et personligt kendskab til lokale forhold i Indien og Afrika, blev de på ingen måde nøglepersoner i Statens voksende udviklingsbistand.

Som Daniel Henschen konkluderer, havde tidsånden ændret sig – og ikke i missionsbevægelsens favør. Den var i 1890'erne blevet båret frem af en vækkelse, der krævede kristelige handlinger, en ekspanderende kolonialisme og en stærk organisering på hjemmefronten. Nu stod de tidligere missionsmarker i afkoloniseringens, udviklingens og nye selvstændige kirkers tegn. Medlemmer forsvandt gennem udmeldelse og naturlig afgang, og antallet af udsendte missionærer var støt dalende. Ydre Mission findes dog stadig i dagens Danmark, men selve missionsbegrebet spiller en stærkt begrænset rolle. Der er i stedet tale om at yde støtte til det, der nu er selvstændige kirker i selvstændige lande.

Den danske missionsbevægelse har således en lang historie med mange facetter og en udvikling, der er vævet sammen med internationale begivenheder på både det religiøse og mere sekulære plan. Den er fint beskrevet af Daniel Henschen, der også lader nogle af hovedpersonerne, de udsendte missionærer, træde frem med deres beretninger om de ofte særdeles vanskelige betingelser for deres virke. I langt de fleste tilfælde blev budskabet afvist, og de nye kristne kom oftest fra befolkningsgrupper, der levede en marginaliseret tilværelse som fx i den laveste del af kastesamfundet i Sydindien.

Teksten understøttes på bedste vis af de mange illustrationer, der for flertallets vedkommende er missionærernes egne fotos fra arbejdet blandt de fjerne folkeslag. Det lykkedes ikke at omvende verden, men missionsarbejdet skabte alligevel værdifulde resultater og åbnede samtidig danskernes øjne for den store verden med de fremmede folkeslags kultur og levevilkår. Missionsbevægelsen er en væsentlig del af Danmarkshistorien og den er nu fortalt på bedste vis i denne bog, der varmt kan anbefales.

[Historie-online.dk, den 10. december 2019]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/sveriges-cistercienserklostre>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

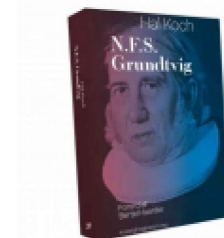

▶ **ROSKILDE DOMKIRKE. KUNST OG HISTORIE**

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/roskilde-domkirke-kunst-og-historie>) (<http://www.historie-online.dk/boger/memento-mori>)

▶ **MEMENTO MORI**

▶ **N.F.S. GRUNDTVIG**

(<http://www.historie-online.dk/boger/nfs-grundtvig>)
